

UCS1504C:2023

БАРИЛГЫН ХИЙЦ, ЭДЛЭХҮҮН, ТЕХНИК

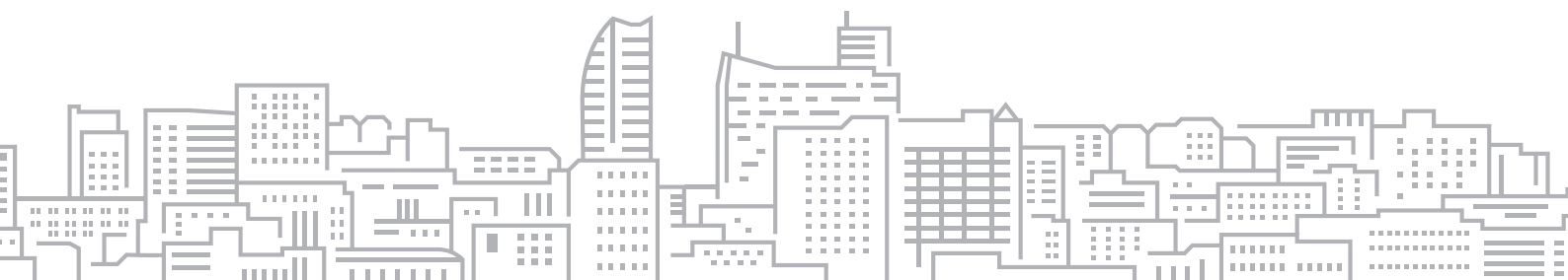
Хаалга, цонхонд тавигдах ерөнхий шаардлага

БАРИЛГЫН ХИЙЦ, ЭДЛЭХҮҮН, ТЕХНИК

Хаалга, цонхонд тавигдах ерөнхий шаардлага

*Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2023 оны 41-р тогтоолоор батлав.*

ГАРЧИГ

1. Хамрах хүрээ	4
2. Норматив эшлэл.....	4
3. Нэр томъёоны тодорхойлолт.....	4
4. Цонхны төрөл ангилал.....	5
5. Техникийн ерөнхий шаардлага.....	13
6. Цонхны материал ба бүрдэл эд ангид тавих ерөнхий шаардлага	6
7. Угсралт, ашиглалтын ерөнхий шаардлага.....	6
8. Хадгалах, тээвэрлэх.....	8
9. Хүлээн авах журам.....	9
10. Хаалга	10
11. Шалгуур үзүүлэлт	11

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Цонхны гэрэл нэвтрэх хэсгийн хувилбар ба бүтээцийн үндсэн төрөл жишээ	7
Зураг 2. Профилийн /рам/ бүтээц (Жишээ зураг).....	11
Зураг 3. Цонхны нээгдэх төрлөөс хамааран шилэн багцыг суулгахад тулгуур зайг тохируулах, ивээс байрлуулах схем	12
Зураг 4. Шилэн багцын ангилал (Жишээ зураг)	13
Зураг 5. Цонхны бүтээцийн эд анги (Жишээ зураг)	14
Зураг 6. Хамгаалалтын тор жишээ	15
Зураг 7. Сургуулийн анги, танхимын хаалганы жишээ	20
Зураг 8. Эрүүл мэндийн байгууллагын хаалганы жишээ.....	21
Зураг 9. Эрүүл мэндийн байгууллагын хаалганы бүтэц жишээ	21

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Цонхны жаазны төрөл	5
Хүснэгт 2. Цонхыг агаар, ус нэвтрүүлэлтээр ангилах	9
Хүснэгт 3. Цонхны элементүүдийн хүлцэл	16
Хүснэгт 4. Цонхны шилний зузаан.....	16
Хүснэгт 5. Шалгуур үзүүлэлт	22

**НИЙСЛЭЛИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

2026 оны 03 сарын 30 өдөр

Дугаар 41

Улаанбаатар хот

Г Барилгын хийц, эдлэхүүн, техникт Г
хамаарах хотын стандартыг батлах
тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1.15 дахь заалт, 35 дугаар зүйлийн 35.1.13 дахь заалт, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.3 дахь заалт; Захиргааны ерөнхий хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2 дахь хэсэг; Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 10¹ дүгээр зүйлийн 10^{1.1} дэх хэсгийг тус тус үндэслэн Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Нийслэлийн иргэдийн эрүүл аюулгүй, амьдрах эрхийг хангахад чиглэсэн “Барилгын материал” бүлэгт хамаарах дор дурдсан хотын стандартуудыг хавсралтаар баталсугай. Үүнд:

1.1. UCS1504C:2023 “Хаалга, цонхонд тавигдах ерөнхий шаардлага” хотын стандартыг нэгдүгээр хавсралтаар;

1.2. UCS1502C:2023 “Цахилгаан шатанд тавигдах ерөнхий шаардлага” хотын стандартыг хоёрдугаар хавсралтаар;

2. Батлагдсан хотын стандартыг олон нийтэд сурталчлан, хэрэгжилтийг зохион байгуулж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч (Д.Сумъяабазар)-д даалгасугай.

3. Энэхүү тогтоолыг 2023 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс мөрдсүгэй.

4. Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хурлын Засаглал, эрх зүйн шинэтгэлийн хороо (Б.Мягмар)-нд даалгасугай.

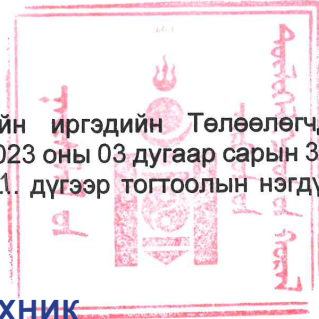
ДАРГА

Ж.БАТБАЯСГАЛАН

1110100565

Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн 4.1. дүгээр тогтоолын нэгдүгээр хавсралт

БАРИЛГЫН ХИЙЦ, ЭДЛЭХҮҮН, ТЕХНИК

UCS 1501C:2023

“ХААЛГА, ЦОНХОНД ТАВИГДАХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА” - ХОТЫН СТАНДАРТ

1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Энэхүү хотын стандартыг барилга байгууламжийн хаалга, цонх угсарч суурилуулахад дагаж мөрдөнө. Барилгын нүүрэн талын шилэн хана, оройн гэгээвч зэрэг эдлэхүүнд хамаарахгүй.

2. НОРМАТИВ ЭШЛЭЛ

Энэхүү стандартад эш татсан дараах норм дүрэм, стандартад өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлийн эх материалыг үндэслэл болгоно.

- MNS 5802 : 2007 Барилгын цонх техникийн шаардлага;
- MNS 4754 : 1999 Орон сууц, олон нийтийн барилгын шил ба шилэн багцтай модон цонх, тагтан хаалга;
- MNS 4753 : 1999 Наамал шилэн багц. Техникийн шаардлага;
- MNS 4948 : 2000 Цонх тагтны хаалга. Агаар нэвтрүүлэлт, битүүмжид тавих шаардлага;
- MNS 5830 : 2007 Барилгын хуванцар (PVC) цонх хаалга. Техникийн шаардлага;
- MNS 0531 : 2002 Барилгын модон хаалга, цонх, тагтны хаалга. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 5874 : 2008 Цонх, хаалга поливинилхлорид хэлбэржүүлсэн цувимал эдлэхүүн, техникийн шаардлага;
- MNS GOST 250262:2014 Хөнгөн цагаан хайлшин цонх ба хаалга.

3. НЭР ТОМЬЁОНЫ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Цонх суулгах нүх – гэж нэг буюу хэд хэдэн цонх суулгах, угсралтын заадлын чигжээс хийх налуулга, урсгуур, цонхны тавцан байрлуулах хана (дээвэр)-нд гаргасан зай;

Цонх – гэж өрөө тасалгааг байгалийн гэрэлтүүлэг, салхижуулалтаар хангах, агаарын болон шуугианы үйлчлэлээс хамгаалах гэрэл нэвтрүүлэх бүтээц;

Цонхны жаазан бүтээц – гэж булангийн хөшүүн холбоос бүхий тууш хэлбэржүүлсэн элементээс бүрдсэн цонхны угсралтын нэгж, хөшүүн холбоостой механик холбоос (шүдтэй хуудсан шахмал холбоос, эргэн холбоос), углуурга, наамал болон ширээсэн холбоос хамаарна;

Хүрээ – гэж хаалганы самбар, цонхны далавч суулгах, хүрээг цонхны болон хаалганы нүхэнд хөдөлгөөнгүй бэхлэхэд зориулсан цонх хаалганы жаазан бүтээцийн угсралтын нэгж;

Далавч – гэж хүрээтэй гулсагч холбоос буюу нугасаар холбосон гэрэл нэвтрүүлэх дүүргэгч бүхий цонхны жаазан бүтээцийн угсралтын нэгж;

Нарийн далавч – гэж өрөө тасалгааг салхижуулах зориулалттай 450мм хүртэл өргөнтэй, гэрэл үл нэвтрэх далавч;

Хавхалган далавч – гэж өрөө тасалгааг салхижуулах зориулалттай 250мм хүртэл өргөнтэй, гэрэл үл нэвтрэх далавч;

Хуваагдсан нарийн далавч – гэж хоёр хуваагдсан нээгддэг нарийн далавч;

Салхивч – гэж өрөө, тасалгааг салхижуулах зориулалттай хүрээ ба далавчийг нугасаар холбосон 350 мм х 450 мм хүртэл хэмжээтэй далавчийн элемент;

Тотгон гэгээвч – гэж Өрөө, тасалгааг салхижуулалтын нэмэгдэл хэвтээ хүрээ бүхий гэдрэг сөхөгддөг далавчны элемент;

Цонхны жааз – гэж 1) сэрүүн тавцангийн шиллэгээнд зонхилсон хэрэглэдэг олон нүд бүхий гэрэл нэвтрүүлэх бүтээц, 2) босоо хэвтээ хөндлөвч зэргээс бүрдэх нүдэнд нь шилэн багц, далавч, хүрээ, цонх суулгах олон эгнээ бүтээц;

Адрын хөндийн цонх – гэж зохих налуу бүхий дээврийн бүтээцэд байрласан цонх;

Нуух – гэж шилэн багцыг цонх, хаалганы хүрээ, далавчид бэхлэхэд зориулсан нэмэгдэл хэлбэржүүлсэн цувимал бүтээгдэхүүн;

Импост – гэж гурав болон түүнээс олон далавчтай цонхны далавч суулгах хүрээний дунд талын элемент;

Хөндлөвч – гэж цонхны далавчны дунд талын хөндлөн элемент;

Шилэн багц – гэж хоёр буюу гурван хавтгай шилийг завсрын жааз ба битүүмжээр хүрээлэн хооронд нь битүү хөндий гаргаж наасан эзлэхүүнт эдлэхүүн;

Самбар – гэж гэрэл нэвтрэх болон үл нэвтрэх тагтны хаалганд жаазан бүтээцийн угсралтын нэгж.

4. ЦОНХНЫ ТӨРӨЛ АНГИЛАЛ

4.1. Цонхыг жаазны элементийн материалаар 1-р хүснэгтэд заасны дагуу ангилах бөгөөд үйлдвэрлэхэд хэрэглэх материал, элементүүд нь тус тусыг стандартын шаардлагыг хангасан байна.

Хүснэгт 1. Цонхны жаазны төрөл

№	Түгээмэл ашигладаг цонхны жаазны төрөл	Зураг
1	Модон цонх Дулаан тусгаарлах чадвар сайтай, дулааны тэлэлт маш бага учраас механик гэмтэлд өртдөггүй. MNS 0531 : 2002 Барилгын модон хаалга, цонх, тагтны хаалга. Техникийн ерөнхий шаардлага хангасан байна. Мөн модны чийгийг MNS 2470:78-ийн дагуу шалгана.	

2	<p>Поливинилхлорид (PVC) цонх / Хуванцар цонх/ Цонхны рамыг бат бэх болгохын тулд PVC-ээр (хуванцар материалаар) хийж дулаан тэлэлтийг хязгаарлана. /MNS 5830:2007 Барилгын хуванцар цонх хаалга. Техникийн шаардлага/</p>	
3	<p>Хөнгөн цагаан цонх Хөнгөн цагаан рамтай шилэн багц цонхны рамын дулаан алдагдал өндөр байдгаас профиль нь хоёроос доошгүй сувагтай, гадна сувагт нь хөөсөнцөр эсхүл хөөсөн полиуретан дулаалгыг хийнэ. /MNS GOST 25062:2014 Хөнгөн цагаан хайлшин цонх ба тагтны хаалга. Бүтээц, нэр төрөл хэмжээ/</p>	

4.1.1. Цонхыг шинж байдлаар нь:

- цонхны материалаар;
- зориулалтаар;
- бүтээцийн шийдлийн хувилбараар;
- архитектурын зураглалаар;
- ашиглалтын үндсэн шинжээр гэж ангилна.

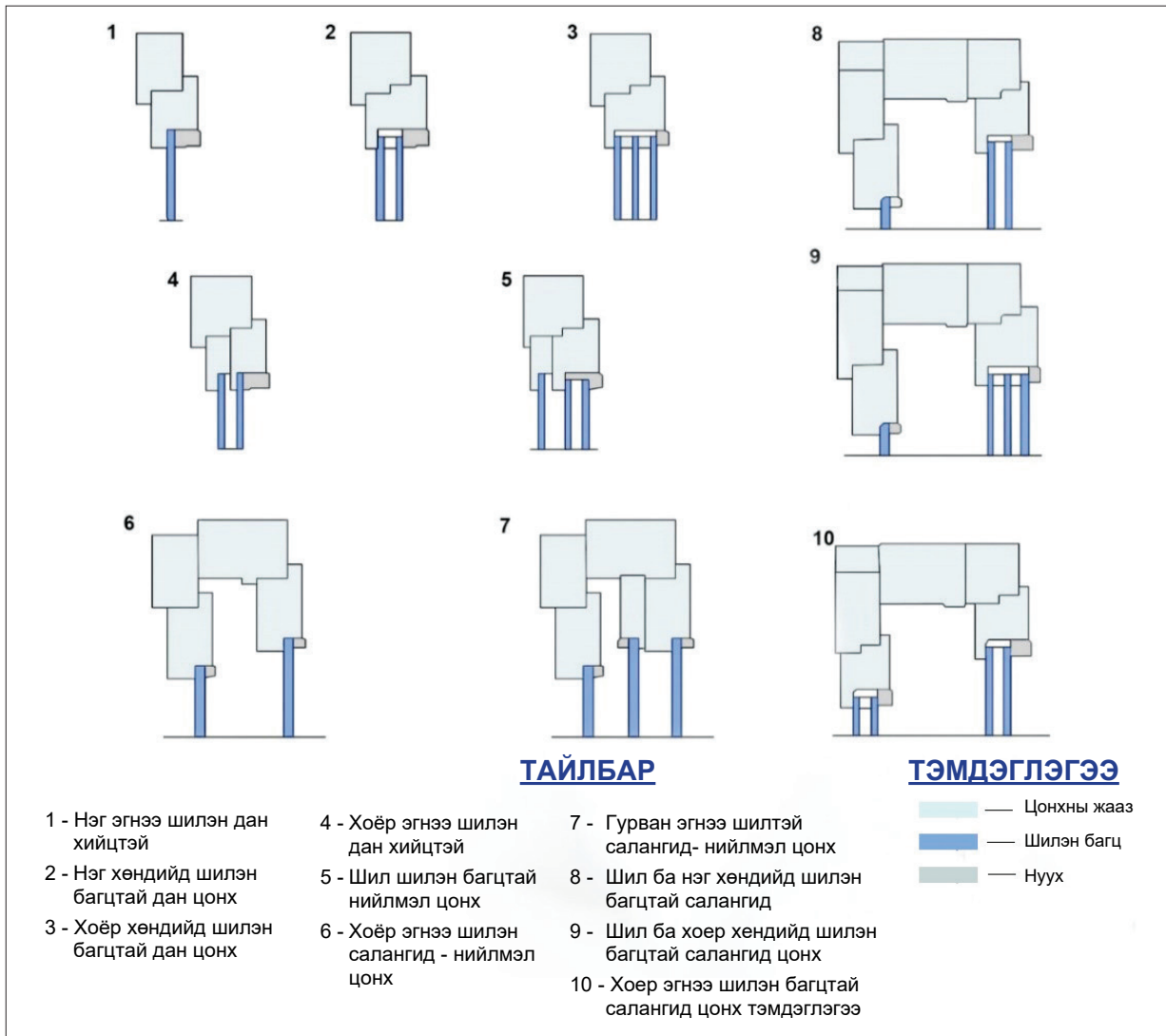
4.1.2. Цонхыг жаазны элементийн материалаар нь:

- модон;
- поливинилхлоридон (PVC);
- хөнгөн цагаан хайлш;
- ган;
- шилэн пластикин (GP);
- нийлмэл (мод-хөнгөнцагаан, мод-поливинилхлоридон PVC гэх мэт) гэж бүлэглэнэ.

4.1.3. Цонхны гэрэл нэвтрэх хэсгийн хувилбараар нь:

- хавтгай шилэн;
- шилэн багцан;
- хавтгай шил ба шилэн багцан гэж бүлэглэнэ.

Зураг 1. Цонхны гэрэл нэвтрэх хэсгийн хувилбар ба бүтээцийн үндсэн төрөл жишээ

4.1.4. Цонхыг зориулалтаар нь:

- орон сууцны;
- олон нийтийн;
- үйлдвэрийн ба бусад төрлийн барилга байгууламжийн гэж бүлэглэнэ.

4.1.5. Бүтээцээр нь:

- дан, нийлмэл;
- салангид;
- салангид-нийлмэл гэж ангилна.

4.1.6. Шилний эгнээний тоогоор нь:

- дан шилтэй;
- давхар шилтэй;
- гурван давхар шилтэй;
- дөрвөн давхар шилтэй гэж хуваана.

4.1.7. Нэг эгнээ шилтэй далавчны тоогоор нь:

- нэг далавчтай;
- хоёр далавчтай;

- олон далавчтай.
- 4.1.8. Далавчны нээгдэх чиглэлээр нь:
- өрөөний дотор тал руу;
  - өрөөний гадна тал руу;
  - хоёр чиглэлээр нээгддэг;
  - зүүн / баруун / тал руугаа нээгддэг;
  - симметр нээгддэг гэж ангилна.
- 4.1.9. Далавчны нээгдэх байдлаар нь:
- хажуугийн босоо тэнхлэгийг тойрон эргэдэг далавчтай дэлгэгдэн нээгддэг;
  - дээд захын тэнхлэгийг тойрон эргэдэг далавчтай дүүжин;
  - доод захын тэнхлэгийг тойрон эргэдэг гэдрэг сөхөгддөг далавчтай;
  - босоо болон доод захын тэнхлэг тойрон эргэдэг эргэлттэй сөхөгддөг далавчтай;
  - хэвтээ буюу хэвтээ тэнхлэгийг тойрон эргэдэг дунд-эргэлтийн далавчтай;
  - далавч нь хэвтээ чиглэлд гүйдэг далавчтай;
  - далавч нь босоо хавтгайд шилждэг өргөгддөг;
  - далавч нь янз бүрээр нээгддэг нийлмэл;
  - нээгддэггүй гэж ангилна.
- 4.1.10. Шиллэгээ нь:
- хүрээг шиллэсэн;
  - нийлмэл шиллэгээтэй гэж ангилна.
- 4.1.11. Өрөө тасалгааны температур-чийгшлийн горимын тохируулах, мөн салхижуулалтын бүтээцээр нь:
- салхивчтай;
  - тохируулгатайгаар гэдрэг сөхөгдөн нээгддэг далавчтай;
  - тотгон гэгээвчтэй;
  - хавхалга далавчтай;
  - салхижуулалтын хавхалгатай;
  - уур амьсгал хавхалгатай;
  - өөрөө салхижуулалтын системтэй;
  - автомат тохируулгатай гэж бүлэглэнэ.
- 4.1.12. Далавчтай хоногон бүтээцийн шийдлээр нь:
- импостын хоногтой;
  - импостын хоноггүй.
- 4.1.13. Ашиглалтын үндсэн шинжээр нь:
- дулаан дуу дамжилтын эсэргүүцлээр (Т);
  - агаар ба ус нэвтрүүлэлтээр (А);
  - дуу тусгаарлалтаар (S);
  - гэрэл нэвтрүүлэлтийн ерөнхий итгэлцүүрээр (L);
  - салхины ачаалал эсэргүүцлээр (W);
  - цаг уурын үйлчлэлийн тэсвэр (F) гэж ангилна.
- 4.1.14. Дулаан дамжуулалтын эсэргүүцлийн үзүүлэлтээр нь:
- T1- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,8м² х 0С/Вт үүнээс их;

- T2- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,75м² х 0С/Вт-аас 0,79 м² х 0С/Вт;
- T3- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,70м² х 0С/Вт-аас 0,74 м² х 0С/Вт;
- T4- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,65м² х 0С/Вт-аас 0,69 м² х 0С/Вт;
- T5- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,60м² х 0С/Вт-аас 0,64 м² х 0С/Вт;
- T6- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,55м² х 0С/Вт-аас 0,59 м² х 0С/Вт;
- T7- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,50м² х 0С/Вт-аас 0,54 м² х 0С/Вт;
- T8- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,45м² х 0С/Вт-аас 0,49 м² х 0С/Вт;
- T9- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,40м² х 0С/Вт-аас 0,44 м² х 0С/Вт;
- T10- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл 0,35м² х 0С/Вт-аас 0,39 м² х 0С/Вт гэж ангилна.

4.1.15. Цонхыг агаар, ус нэвтрүүлэлтээр нь 2-р хүснэгтэд зааснаар ангилна.

Хүснэгт 2. Цонхыг агаар, ус нэвтрүүлэлтээр ангилах

Анги	Эзлэхүүний агаар нэвтрүүлэлтийн норматив хязгаар анга (P=100 байхад Па,м ³)/(ц _x м ²) байхад	Ус үл нэвтрүүлэлтийн хязгаар Па, дор зааснаас багагүй
A1	3	600
A2	9	500
A3	17	400
A4	27	300
A5	50	150

4.1.16.Тээврийн хөдөлгөөний агаарын шуугианыг багасгах дуу тусгаарлалтын үзүүлэлтээр нь:

- S1- агаарын шуугианы багасалт 36 dB A-аас их;
- S2- агаарын шуугианы багасалт 34 dB A-аас 36 dB A;
- S3- агаарын шуугианы багасалт 31 dB A-аас 33dB A;
- S4- агаарын шуугианы багасалт 28 dB A-аас 30dB A;
- S5- агаарын шуугианы багасалт 25 dB A-аас 27dB A гэж ангилна.

4.1.17.Цонхыг гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүрийн үзүүлэлтээр нь:

- L1- Гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүр 0,50 ба үүнээс их;
- L2- Гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүр 0,45 ба 0.49;
- L3- Гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүр 0,40 ба 0.44;
- L4- Гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүр 0,35 ба 0.39;
- L5- Гэрэл нэвтрүүлэлтийн үндсэн итгэлцүүр 0,30 ба 0.34 гэж ангилна.

4.1.18.Цонхыг салхины ачааллын эсэргүүцлээр нь:

- W1- Салхи ачааллын эсэргүүцэл 1000 Па ба үүнээс их;
- W2- Салхи ачааллын эсэргүүцэл 800 Па -аас 999;
- W3- Салхи ачааллын эсэргүүцэл 600 Па -аас 799;
- W4- Салхи ачааллын эсэргүүцэл 400 Па -аас 599;
- W5- Салхи ачааллын эсэргүүцэл 200 Па -аас 399 гэж ангилах бөгөөд цонхны эд ангийн хотойлтыг дээр заасан даралтын бууралтын дээд хязгаарыг 2 дахин ихэсгэж авч болно.

4.1.19.Цонхны цаг уурын үйлчлэлийн тэсвэржилтийг түүнд хэрэглэсэн материалаас шууд хамааруулж бүлэглэнэ.

- ердийн материал хэрэглэсэн: 1-р сарын гадна агаарын дундаж температур -200С болон түүнээс их (цонх болон иж бүрдэл материал, эд ангийг турших температур -450С-ээс их);
- хүйтэнд тэсвэртэй материал хэрэглэсэн (F) - 1-р сарын гадна агаарын дундаж температур -200С болон түүнээс бага (цонх болон иж бүрдэл материал, эд ангийг турших температур -55°С-ээс их).

4.1.20. Цонхны бүтээц ба шиллэгээний хувилбараар нь:

- Д- хавтгай шилтэй дан цонх;
- ШД- шилэн багцтай дан цонх;
- Н- хавтгай шилтэй нийлмэл цонх;
- Ш-ШД- шил ба шилэн багцтай нийлмэл цонх;
- С- хавтгай шилтэй салангид цонх;
- С-ШД- шил ба шилэн багцтай салангид цонх;
- С-2ШД-хоёр шилэн багцтай салангид цонх;
- СНЗ- гурван хавтгай шилтэй салангид – нийлмэл цонх.

4.2. Барилгын модон цонх

4.2.1. Модон цонхыг зориулалтаар нь:

- орон сууцын барилгын;
- олон нийтийн барилгын;
- үйлдвэрийн барилга, байгууламжийн;
- хөдөө аж ахуйн барилгын;
- тусгай зориулалтын гэж ангилна.

4.2.2. Модон эд ангийн чийгшил нь дор заасан хэмжээтэй байна. Үүнд:

- цонхны хайрцаг, хүрээ, гадна болон хонгилын хаалганы хайрцаг хүрээний модон эд ангид $10\pm 3\%$;
- дотор хаалганы хайрцаг хүрээ, самбар болон цонхны далбаа, тотгон гэгээвч, салхивч, хэвийн чийг тэсвэрлэх чадвартай хаалганы хайрцаг, шилний ам даруулга, хүрээ модонд $9\pm 3\%$;
- модон шивх, нөхөөс модны чийглэг нь тухайн модон эд ангийн чийглэгээс 2-3%-иар бага байна.

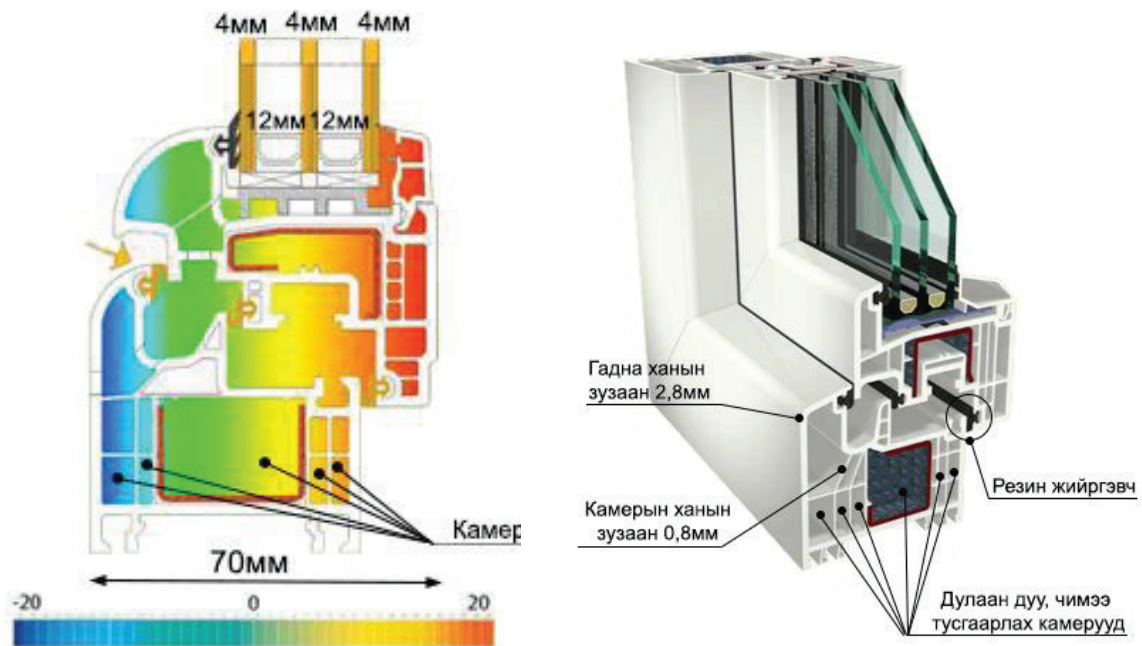
4.2.3. Модон цонх нь дараах техникийн ерөнхий шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- барилгын модон цонх, хаалга MNS 0531:2002 стандартын шаардлагыг хангах ёстой;
- тухайн барилгын архитектурын шийдэл, бүтээцийн шинж чанар, цаг уурын бүсчлэлээс хамааран, өнгө үзэмж хэлбэр хэмжээг сонгон хэрэглэнэ;
- цонх, тагтны хаалганд нарс, шинэс зэрэг бат бэх, яргүй модыг хэрэглэнэ;
- цонх нь өрөө, тасалгааг салхижуулах, тотгон гэгээвч, салхивч, тохируулга бүхий эргэлт - гэдрэг сөхөгддөг далавч, нээлхийн далавч, буюу салхижуулалтын хавхалгатай байна. Үйлдвэрлэхэд хэрэглэх зүсмэл модон материал, модлог хавтан, фанер, хуудсан болон хэлбэржүүлсэн нийлэг материал, ган ба хөнгөн цагаан цувимал эдлэхүүн, цавуу, будаг, шил, нягтруулах жийрэг, түгжээ, нугас, бэхэлгээний элементүүд болон бусад материалууд нь тус тусын стандартын шаардлага хангасан байна;
- дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл нь $0.53\text{м}^2\text{°С} / \text{Вт}$ -аас багагүй байна;
- эд ангийг өргөн, зузааны дагуу нааж болно. Наах тохиолдолд гадаргууг сайтар харуулдан шүдэн углуургаар холбосон байна;

- эд ангийн булангийн холбоосыг MNS 2447:1987 стандартын шаардлагын дагуу холбоно.

4.3. Барилгын хуванцар цонх

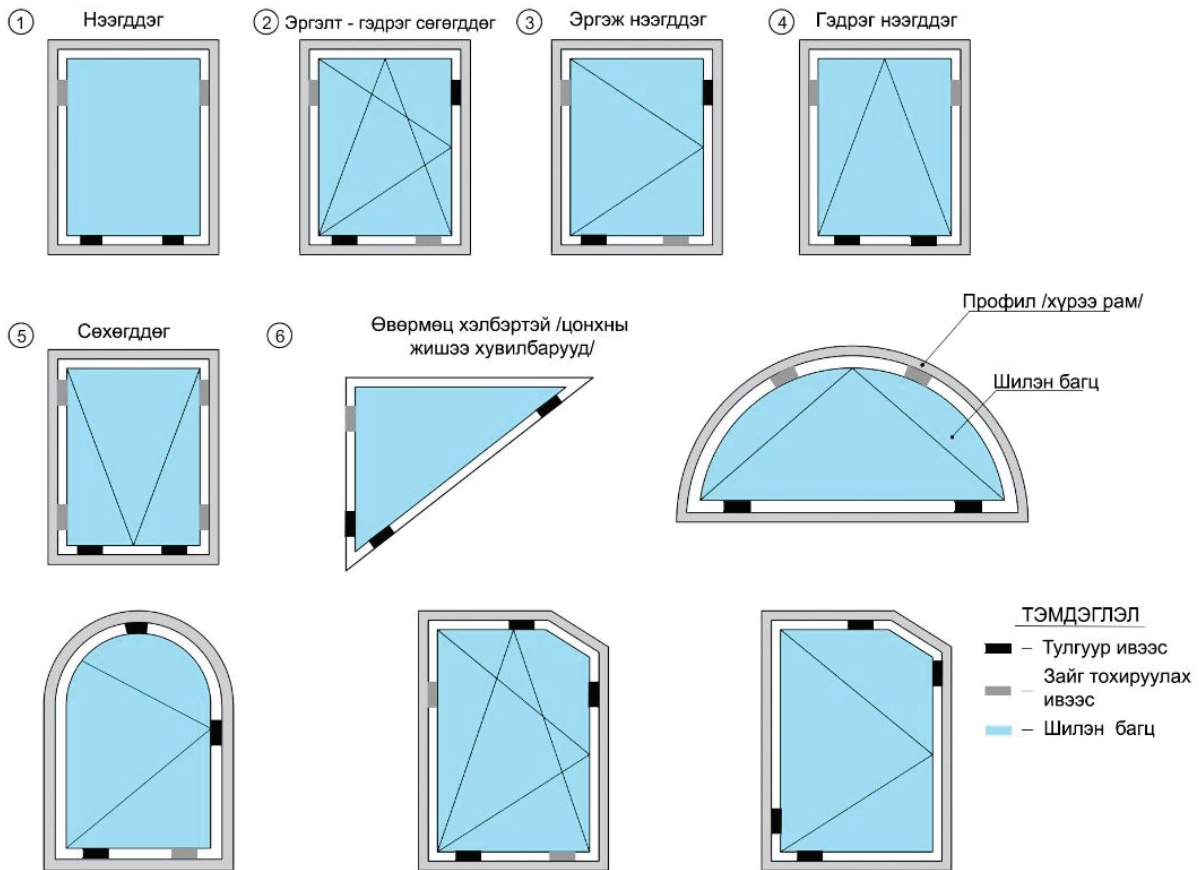
- 4.3.1. Цонхны гадна ханы зузаан 2,8 мм дээш камерын ханы зузаан 0,8 мм бүхий 5 камертай, 70 мм дээш хэмжээтэй цонхны хүрээ рамд 2-оос доошгүй давхар шилтэй шилэн багцыг хэрэглэнэ.

Зураг 2. Профилийн /рам/ бүтээц (Жишээ зураг)

- 4.3.2. Барилгын хуванцар цонх нь дараах техникийн ерөнхий шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- барилгын хуванцар цонх, хаалга нь батлагдсан техникийн баримт бичгийн дагуу үйлдвэрлэгдэж “MNS 5830:2007 Барилгын хуванцар (PVC) цонх хаалга. Техникийн шаардлага” стандартыг хангасан байна;
- цонх, хаалганы хэлбэржүүлсэн цувимал эдлэхүүн /PVC/ нь ГОСТ 30673:99 стандартын шаардлагыг хангасан байна;
- бэлтгэгч, хэрэглэгч нарын тохиролцсоны дагуу өнгөн гадаргуу нь өөр төрлийн засалттай буюу бусад өнгийн хэлбэржүүлсэн цувимал эдлэхүүн /PVC/-ээр бэлтгэсэн байж болно;
- хуванцар цонх нь зориулалтын тоноглол хэрэгсэл, бэхэлгээний эд ангитай байна;
- цонхны материал, иж бүрдэл, эд анги нь эрүүл ахуйн болон ариун цэврийн аюулгүй байдлын шаардлага хангасан байна;
- эдлэхүүний нэрлэсэн овор хэмжээний хүлцэл +2,-1мм-ээс ихгүй байна;
- цонхны хүрээ ба далавчинд шилэн багцыг жигд шилжүүлэх зорилгоор тулгуур ивээс хэрэглэнэ. Ивээсний өргөн нь ховилын өргөнтэй тэнцүү байна;
- ивээсийг агаар тэсвэртэй хатуу нийллэг материалаар хийнэ. Тулгуурын ивээсний хатуулаг нь Шорын А-гаар 75-аас 90 нэгж байна.

Зураг 3. Цонхны нээгдэх төрлөөс хамааран шилэн багцыг суулгахад тулгуур зайг тохируулах, ивээс байрлуулах схем

4.4 Металл цонх

4.4.1 Металл цонх нь дараах техникийн ерөнхий шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- металл цонх нь “MNS 5830:2007 Барилгын хуванцар (PVC) цонх хаалга. Техникийн шаардлага” болон тухайн нэр төрлийн эдлэхүүний стандартын шаардлагыг хангасан байна;
- металл цонх, хаалга нь “MNS GOST 25062:2014 Хөнгөн цагаан хайлшин цонх ба хаалга” стандартын шаардлага хангасан байна;
- орон сууцны барилгын нэгээс дээш давхрын цонхны далавч заавал нээгддэг байна;
- цонх нь далавчийн завсрын жийрэг, далавчийн нээгдэлтийн тохируулга, тогтоогуур, далавчийн ба жаазны завсрыг тохируулах боломж бүхий нугастай байна;
- жийргэвч резин нь -50 градус-д хөлдөхгүй, цаг уурын өөрчлөлтийг даах чадвартай, исэлдэж хагарч хугардаггүй, хөлддөггүй, байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй холбогдох стандартын шаардлагыг хангасан байна.

4.5. Цонхны шилэн багц

4.5.1. Техникийн шаардлага

- цонхонд хэрэглэх шил нь ГОСТ 111-90, “MNS 4753:1999 Наамал шилэн багц. Техникийн шаардлага” стандартыг хангасан байна;
- ирмэг нь тэгш, булан нь эвдрэлгүй байна;

- хаана хэрэглэхээс хамаарч холбогдох норм дүрэм, стандартын шаардлага хангасан байна.

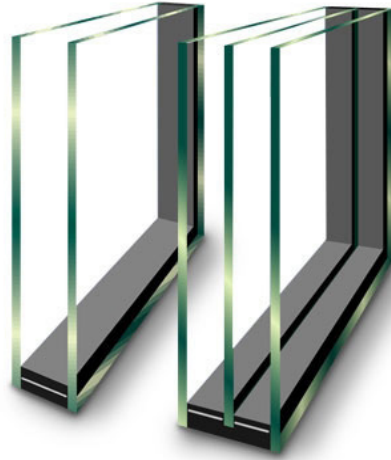
4.5.2. Шилэн багцын ангилал

4.5.2.1. Шилэн багцыг шилний эгнээгийн тоогоор нь:

- дан шилтэй;
- давхар шилтэй;
- гурван давхар шилтэй дараах нэр төрлөөр ангилна. Үүнд:
  - шбн -нэг хөндийтэй;
  - шбх -хоёр хөндийтэй.

4.5.2.2. Зориулалтаар нь:

- ердийн зориулалттай шилэн багц;
- барилгын тусгай зориулалтын шилэн багц;
- цохилтод тэсвэртэй;
- энергийн хэмнэлттэй;
- нарны хамгаалалтын гэж ангилна.

Зураг 4. Шилэн багцын ангилал
(Жишээ зураг)

4.5.3 Шилэн багц нь дараах техникийн шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- нэрлэсэн зузаан 14 мм-ээс 60 мм, шил хоорондын зай 8 мм-ээс 36 мм байна;
- өндөр ба өргөний хэмжээ 3,2 м х 3,0 м-ээс илүүгүй байна. Харин шилэн багцын хамгийн бага нь 300 мм х 300 мм, талуудын харьцаа 5:1-ээс тус тус багагүй байна;
- шилэн багц нь удаан хугацааны цаг уурын үйлчлэлд 20 жилээс багагүй эдэлгээний хугацаатай байна;
- шилэн багцад хэрэглэгдэх шил ямар нэгэн согоггүй MNS 4753:2011 “Наамал шилэн багц” техникийн шаардлага стандартыг хангасан байна.
- шилэн багцыг зориулалтын жийргэвч ашиглан хадгалж тээвэрлэнэ;
- шилэн багцын дотор хөндий битүү байх ёстой;
- шилэн багцын хөндийн хий дүүргэлт хөндийн эзлэхүүний 90%-иас багагүй байна;
- шилэн багцад хэрэглэх шилний зузаан 4мм-ээс багагүй байна;
- шилэн багцын гадна үенд бэхжүүлээгүй шил хэрэглэж байгаа бол түүний гэрэл шингээлтийн итгэлцүүр 25%-иас илүүгүй байна. Гэрэл шингээлтийн итгэлцүүр ихтэй шилийг бэхжүүлсэн байна.

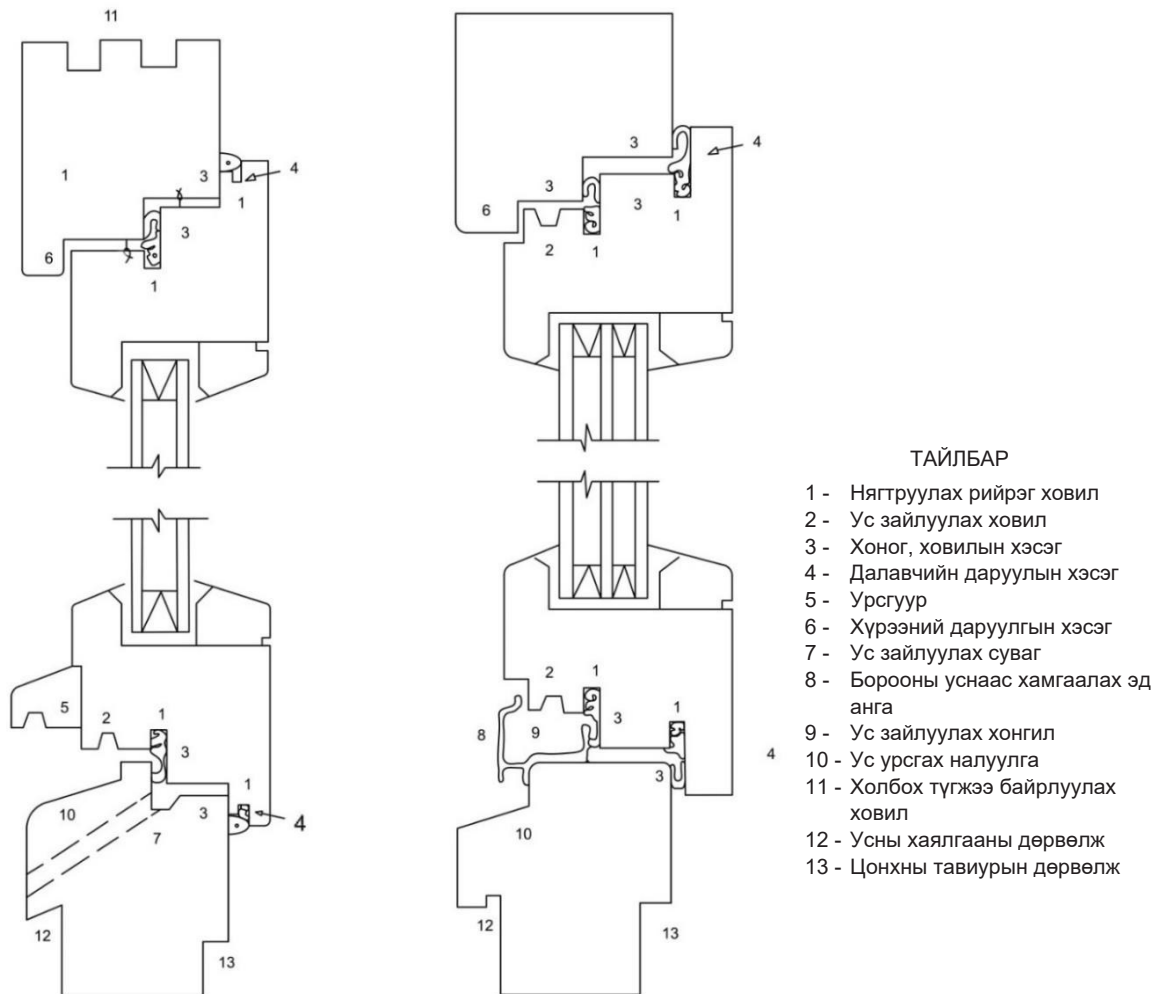
5. ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

5.1 Бүтээцэд тавих шаардлага

5.1.1. Барилга байгууламжийн цонх, тагтны хаалга нь “MNS 5802 : 2007 “Барилгын цонх. Техникийн шаардлага” стандартыг хангасан байна;

5.1.2. Цонхны хүрээ, далавч, самбар, салхивч, тотгон гэгээвч зэрэг бүтээцийн элементүүдтэй байна. Жаазны элементүүдийн булангийн холбоосыг углуурга, цавуу, ширээс, механик болон бусад аргаар хийнэ. Булангийн холбоосны бүтээцийн шийдлийг тухайн эдлэхүүний стандартад зааснаар хийнэ;

- 5.1.3. Цонх нь өрөө, тасалгааг салхижуулах, тотгон гэгээвч, салхивч, тохируулга бүхий эргэлт, гэдрэг сөхөгддөг далавч, нээлхийн далавч, буюу салхижуулалтын хавхалгатай байна;
- 5.1.4. Цонхыг өөрийн салхижуулалтын систем ба уур амьсгалын хавхалгатай хийнэ;
- 5.1.5. Цонхонд хэрэглэх шил нь ГОСТ 111-90 Барилгын шил, Хавтгай шил. Техникийн шаардлага, MNS 4753:1999 “Наамал шилэн багц техникийн шаардлага” стандартыг хангасан байна. Цонхны далавч нь гадна болон дотор хүрээний ховилдоо хоёроос цөөнгүй нягтруулах жийрэгтэй байна. Цонхны гулдмайн бүтээц нь шил, шилэн багц, нугас, түгжээ бариулын эд анги, нягтруулах жийргийг солиход хялбар байна зохино;
- 5.1.6. Цонхны архитектурын зураглал нь зураг төсөл, захиалгад заасантай нийцсэн байна;
- 5.1.7. Орон сууцны барилгын нэгээс дээш давхрын цонхны далавч заавал нээгддэг байна;
- 5.1.8. Орон сууцны барилгын цонхны дэлгэгдэж нээгддэг далавч нь өрөө, тасалгааны дотор тал руу нээгддэг байна;

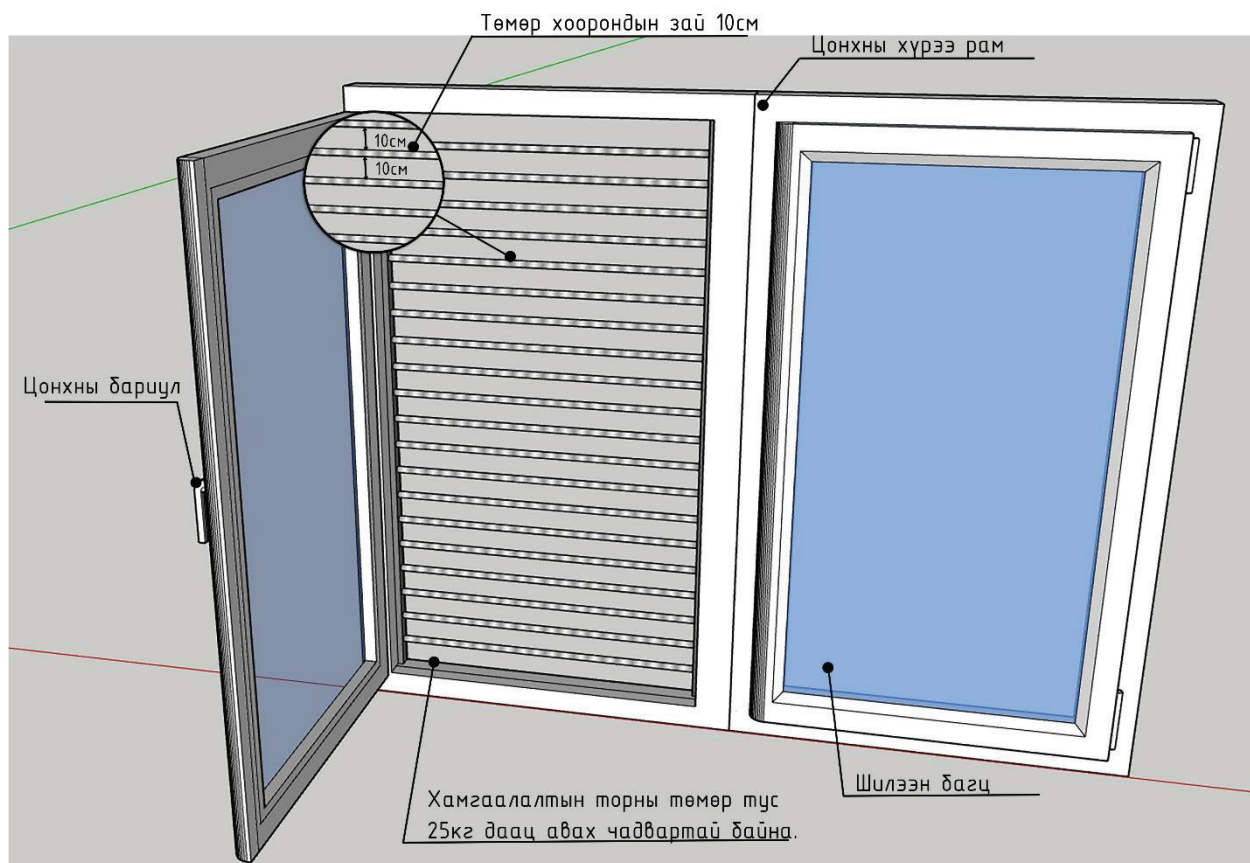

Зураг 5. Цонхны бүтээцийн эд анги (Жишээ зураг)

- 5.1.9. Цонх нь ашиглалт, үйлчилгээний аюулгүй байдлыг хангасан байна. Цонхны иж бүрдэлд орох нийлэг материал нь ариун цэвэр, аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан байна;

- 5.1.10. Цонхны бат бэхийг сайжруулах булангийн холбоосны болон тулгуурын бэхэлгээний нэмэгдэл эд анги, бариул түгжээ, цоожтой байхаас гадна бэхжүүлсэн шилний зузаан 4мм-ээс 8мм байна;
- 5.1.11. Цонх ашиглалтын найдвартай ажиллагааг хангах нугас болон бусад төхөөрөмжөөр тоногдсон байна. Цонхны нугас болон тулгуур эд ангийн хамгийн их хоорондын зай зураг төсөлд заасны дагуу байна;
- 5.1.12. Цонх нь далавчийн завсрын жийрэг, далавчийн нээгдлийн тохируулга, тогтоогуур, далавчийн бөгөөд жаазны завсрыг тохируулах боломж бүхий нугастай байна.
- 5.1.13. Хамгаалалтын торны төмөр тус бүр 25кг даац авах чадвартай байх бөгөөд торны төмөр хоорондын зай 10см-ээс хэтрэхгүй байна.
- 5.1.14. Объектыг өмчлөгч нь хүүхэд унахаас сэргийлсэн хамгаалалтын торны угсралт, засвар, үйлчилгээг хариуцна.

Зураг 6. Хамгаалалтын тор жишээ

5.2 Хэмжээ ба хүлцэл

- 5.2.1. Цонхны нэрлэсэн хэмжээ, жаазны элемент, зангилгаа, эд анги, төхөөрөмжийн байрлал, зориулалтын нүхний хэмжээг нь 5.2.2-оос 5.2.8-ын болон тухайн эдлэхүүний ажлын зурагт заасан шаардлагыг хангасан байна;
- 5.2.2. Цонхны овор хэмжээний хүлцэл +2.0мм, -1.0мм-ээс илүүгүй байна;
- 5.2.3. Цонхны жаазны элемент ба түүний эд ангиуд геометрийн зөв хэлбэртэй байна;
- 5.2.4. Жаазны элементийн эд ангийн зах, ирмэгийн шулууны хүлцэл, цонхны элементийн дурын хэсгийн 1м уртад 1.0 мм-ээс илүүгүй байна. Цонхны нэрлэсэн хэмжээний хүлцэл 3-р хүснэгтэд зааснаас хэтрэхгүй байна.

Хүснэгт 3. Цонхны элементүүдийн хүлцэл

Хэмжээний хязгаар	Нэрлэсэн хэмжээний хүлцэл			
	Хүрээний дотор хэмжээ	Далавчны гадна хэмжээ	Диагоналийн уртын ялгавар	Эд ангийн байрлалын хэмжээ
1000 хүртэл	±1.0	-1.0	-2.0	±1.5
1000-2000мм	+2.0	±1.0	3.0	
	-1.0			
2000-аас их	+2.0	+1.0	4.0	
	-1.0	-2.0		

ТАЙЛБАР: 1. Хэмжээний хүлцлийг 20 °C-ээс +- 4 °C-ийн температурт тодорхойлно.
2. Жааз ба далавчийн завсрын хэмжээний хүлцлийг тухайн хийцийн цонхны норматив баримт бичигт зааснаар авна.

- 5.2.5. Цонхны ус урсгах болон бусад нүхний байрлалын нэрлэсэн хэмжээний хүлцэл тууш элементийн уртад +- 3.0 мм, огтлолын өндөрт +- 1 мм-ээс илүүгүй байна;
- 5.2.6. Цонхны далавчийн зэрэгцээ байрлах дарлага хоорондын зайны хүлцэл 1м уртад 1мм-ээс илүүгүй байна;
- 5.2.7. Цонхны далавч, салхивчийн элементийн муруйлт 1м уртад 1 мм-ээс илүүгүй байна;
- 5.2.8. Цонхны хүрээ ба далавчийн нүүрэн талын булангийн ба Т хэлбэртэй холбох эд ангийн нүүрэн талын талбайгаас шилжих шилжилт 1 мм-ээс илүүгүй байна;
- 5.2.9. Булангийн ба Т хэлбэртэй холбох эд ангийн цонхны элемент хоорондын завсрын хэмжээ 0,5 мм-ээс илүүгүй байна.

5.3. Шилний зузаан үзүүлэлт

- 5.3.1. Цонхны шилний зузааныг 4-р хүснэгтэд заасны дагуу сонгон хэрэглэнэ.

Хүснэгт 4. Цонхны шилний зузаан

Шиллэх талбайн өндөр	Цонхны салхины ачааллын эсэргүүцлийн анги	Шиллэх талбайн өргөн	
		700мм хүртэлх	700мм-1000мм
1000мм хүртэлх	W1	4мм	5мм
	W2	4мм	4мм
	W3	3мм	4мм
	W4	3мм	3мм
	W5	3мм	3мм
1001мм - 1300мм	W1	5мм	5мм
	W2	4мм	5мм
	W3	4мм	4мм
	W4	3мм	4мм
	W5	3мм	3мм
1301мм - 1600мм	W1	5мм	6мм
	W2	5мм	5мм
	W3	4мм	5мм
	W4	4мм	4мм
	W5	3мм	4мм

1601мм – 1800мм	W1	6мм	6мм
	W2	5мм	6мм
	W3	5мм	5мм
	W4	4мм	5мм
	W5	4мм	4мм

6. ЦОНХНЫ МАТЕРИАЛ БА БҮРДЭЛ ЭД АНГИД ТАВИХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

- 6.1. Цонхонд хэрэглэх материал ба бүрдэлд эд анги нь “MNS 5802: 2007 Барилгын цонх техникийн шаардлага”, ажлын зурагт заасан шаардлагыг хангасан байх бөгөөд тухайн бүс нутгийн уур амьсгалын үйлчлэлд тэсвэртэй байна.
- 6.2. Цонхны үндсэн бүрдэл эд анги болох шилэн багц, нягтруулах жийрэг, түгжээний хэрэгсэл өнгөлгөөний материал, цавуунд ашиглалтын найдвартай ажиллагааны туршилт хийж баталгаажуулсан байна;
- 6.3. Гэрэл нэвтрүүлэх эд анги нь барилгын норм дүрэмд заасан салхины ачааллыг даасан байна. Цонхны шилний хамгийн бага зузааныг далавчийн овор хэмжээ, шилэлгээний төрөл, шилний марк, салхины ачаалал эсэргүүцэх ангиас хамааруулан тодорхойлсон байна;
- 6.4. Цонхны түгжээний хэрэгсэл, бэхэлгээний эд анги, хамгаалалт өнгөлгөөний бүрээс нь холбогдох стандартын шаардлагыг хангасан байна;
- 6.5. Цонхны төхөөрөмж нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
  - түгжээний хэрэгсэл ба бариул 500Н (ньютон)-оос багагүй статик ачааллыг;
  - бариул нь 150НМ (ньютон метр)-ээс багагүй мушгих моментыг хүчийг тус тус даасан байна.
- 6.6. Далавчийн нээгдэлтийн өнцгийн хязгаарлагч 500Н (ньютон)-оос багагүй ачааллыг даасан байна.
- 6.7. Цонхны тэмдэглэгээ нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
  - 6.7.1. Цонх нь түүний тэмдэглэгээ, үйлдвэрлэсэн огноо, захиалгын дугаар, техникийн хяналтын албаны тэмдэг бүхий шошготой байна;
  - 6.7.2. Цонхны түгжээний хэрэгсэл ба шилэн багц нь тус тусын тэмдэглэгээтэй байна.

7. УГСРАЛТ, АШИГЛАЛТЫН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

- 7.1. Цонхыг угсрахдаа зураг төсөлд заасан бүтээц, хэрэгсэл зургийн дагуу гүйцэтгэнэ.
- 7.2. Цонхны угсралтын ажлыг мэргэжлийн байгууллага гүйцэтгэнэ. Цонхыг “MNS 6266 : 2011 Барилгын хана, цонхны уулзварын угсралтын заадал. Техникийн шаардлага”-стандартад заасны дагуу угсарч, ажил гүйцэтгэсэн акт бичиж хүлээн авна;
- 7.3. Үйлдвэрлэгч нь цонхыг барилгад угсрах зааврыг хэрэглэгчид өгсөн байна. Зааварт дараах зүйлийг оруулна. Үүнд:
  - угсралтын уулзвар, зангилгааны зураг (бүдүүвч);
  - угсралтад хэрэглэх материал, эдлэхүүний жагсаалт, хэрэглэх температур;
  - цонхны угсралтын технологийн заавар.
- 7.4. Уулзвар, зангилгааны зураг төсөл боловсруулах, угсралтын ажил гүйцэтгэх заавар нь дараах нөхцөлийг хангасан байна. Үүнд:
  - эдлэхүүн хоорондын угсралтын завсрын чигжээс, цонх ба ханын бүтээцийн налуу гаргалт нь гадна талаас үйлчлэх цаг уурын ба дотор талаас үйлчлэх

ашиглалтын ачааллыг даахаар тооцоолохоос гадна нягт, уян бүтээцтэй байна. Уулзвар зангилгааны бүтэц нь цонхны хүрээ дотор гадаргууд хөлрөлт (конденсаци)болж хүйтний гүүр үүсгэхээргүй байна;

- уулзвар зангилгааны бүтээцийн шийдэл ба хэрэглэх материал нь норматив баримт бичгийн шаардлагыг хангасан байна. Заадлын битүүмж нь өрөө тасалгааны дотор талд гадна талынхаас илүү нягттай байна. Угсралтын заадлын дүүргэлтэд ашиглалтын температураас хамаарч бүтээц, эдлэхүүний овор хэмжээнд гарах өөрчлөлтийг тооцоолсон байвал зохино. Угсралтын ажилд хэрэглэх нийлэг материал нь эрүүл ахуйн шаардлага хангасан байна.

7.5. Ханын цонхны том хэмжээтэй нүхэнд өндөр өргөний чиглэлд блокчилсон цонх хэрэглэхийг зөвшөөрнө. Цонхны уулзвар, зангилаа, бат бэхийн тооцоог техникийн баримт бичигт хавсаргасан байна;

7.6. Цонхны угсралт ба уулзвар зангилгааны бүтээц нь ажлын зургийн шаардлагыг хангасан байна;

7.7. Цонхны ашиглалтын заавар зохих журмын дагуу батлагдсан байна;

7.8. Цонхны ашиглалтын зааварт аюулгүй ажиллагаа, арчилгааг заасан байна.

8. ХАДГАЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ

8.1. Цонхыг хадгалах ачих, буулгах, тээвэрлэх нөхцөлд эвдрэхээргүй нөхцөлийг хангаж хайрцаглана;

8.2. Цонхонд угсраагүй дагалдах хэрэгслийг тусад нь ууталж хэрэглэгчид нийлүүлнэ;

8.3. Цонхны далавчийг хайрцаглах, тээвэрлэхийн өмнө заавал түгжсэн байна;

8.4. Цонхыг тээвэрлэхдээ чингэлэг ашиглахыг зөвлөмж болгоно;

8.5. Цонхыг тээвэрлэхдээ агаарын хур тунадас, нарны туяаны шууд үйлчлэл ба механик эвдрэлээс хамгаалсан байна;

8.6. Цонхыг хадгалах, тээвэрлэхдээ цонх болон шил хооронд уян материалаар хийсэн жийрэг хэрэглэсэн байна;

8.7. Цонхыг зориулалтын чингэлэгт босоо чиглэлд 10о–аас 15о-ын налууутайгаар модон жийрэг хэрэглэж хадгална. Харин халаагуурын хэрэгслийн дэргэд хадгалахыг хориглоно.

9. ХҮЛЭЭН АВАХ ЖУРАМ

9.1. Энэхүү стандарт болон цонхны тухайн хийцийн стандартыг шаардлагыг хангасан цонхыг үйлдвэрлэгчийн техникийн хяналтын алба хэсгээс хүлээн авна.

9.2. Цонхыг нэг бүрчлэн шалгаж хүлээн авна. Үүнд:

- гадна ерөнхий байдал;
- цонхны хэрэгслийн хэвийн ажиллагаа;
- хэмжээний зөрүү, нээгдэх элементийн унжилт;
- далавчийн даруулга хоорондын зай;
- ус урсгах болон бусад нүх байгаа эсэх;
- нягтруулах жийргийн суулгалт зөв эсэх;
- стандартад заасан бусад шаардлагууд;
- цонхыг хүлээн авч түүнд тэмдэглэгээ хийнэ.

9.3. Нэг ээлжид, нэг өдөр үйлдвэрлэсэн, нэг хэсэг цонхыг туршин шалгаж, хүлээн авч

захиалагчид нийлүүлнэ. Тухайн төрлийн цонхны норматив баримт бичигт заасан туршилт хийсэн байна;

9.4. Туршилтыг хөндлөнгийн итгэмжлэгдсэн лабораторид хийсэн байна;

9.5. Хэрэглэгчид нийлүүлэх цонхны хэсэг тус бүрд чанарын гэрчилгээ дагалдуулна. Чанарын гэрчилгээнд дараах зүйлийг тусгасан байна. Үүнд:

- үйлдвэрлэгчдийн нэр буюу барааны тэмдэг стандартын дугаар, MNS 5802: 2007;
- цонхны тэмдэглэгээ;
- хэсгийн дугаар;
- хэсэг дэх цонхны тоо;
- иж бүрдэл эд ангийн тодорхойлолт;
- хэрэглэгчид нийлүүлэх огноо;
- чанарын албаны тэмдэг.

9.6. Ашиглалтын шаардлага хангаагүй, баталгаат хугацаанд гэмтэл согог, эвдрэл гарсан тохиолдолд үйлдвэрлэгч хариуцна;

9.7. Дулаандамжуулах эсэргүүцлийг “MNS 4757:1990 Техникийн асуудал. Цонхны дулаан дамжуулалтын эсэргүүцэл тодорхойлох арга” стандартын дагуу тодорхойлно.

10. ХААЛГА

10.1. Барилга байгууламжийн гадна, дотно дуу дулаан, өрөө тасалгааг тусгаарлах зориулалттай байх ба хаалга нь хавтас, нугас, түгжээ, бариул, хүрээ рам, босго, хаалганы татуурга, тусгай тоноглол зэргээс бүрдэнэ.

10.2. Хаалгыг дараах байдлаар ангилна. Үүнд:

Ашиглалтаар нь:

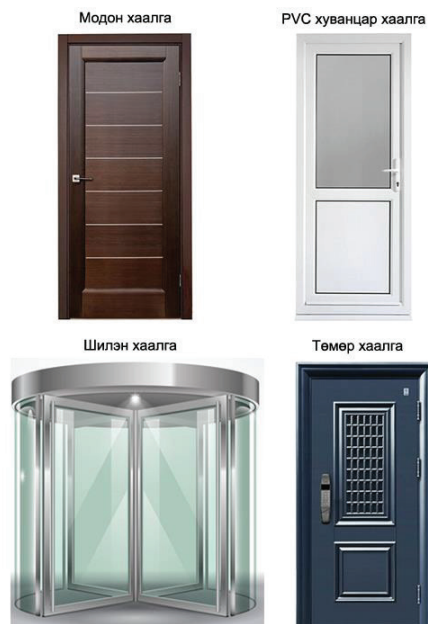
- Гадна хаалга
- Дотор хаалга

Материалаар нь:

- Модон
- Хуванцар /PVC/
- Төмөр
- Шилэн

Бүтээцээр нь:

- 1 хавтастай
- 2 ба өргөн хавтастай
- Автомат
- Эргэдэг
- Гүйдэг

10.3. Техникийн ерөнхий шаардлага

10.3.1. Хаана ямар зориулалтаар ашиглахаас хамаарсан нэмэлт тоноглол хийж болно.

10.3.2. Хаалганы хавтсыг байгальд ээлтэй, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, материалаар хийнэ.

- 10.3.3. Барилга байгууламжийн загвар дизайн, хийц, зориулалтаас хамааран хэлбэр хэмжээг өөрчилж болно.
- 10.3.4. Хаалгыг зориулалтаас нь хамааран нам босготой, босгогүй хийж болно.
- 10.3.5. Нугас түгжээ хоорондын зай нь 800мм-ээс илүүгүй байна.
- 10.3.6. Түгжээний хэрэгсэл ба бариул 500 Н (ньютон)-аас багагүй ачаалал, бариул нь 150 НМ (ньютон метр)-ээс багагүй мушгих моментыг хүч зэргийг даах
- 10.3.7. Цонх, хаалганы нугас, бэхэлгээ, түгжээний тоног, хэрэгслийн марк, тоо байрлал, бэхлэх аргыг ашиглалтын нөхцөл ба нээгдэх элементийн жин, овор хэмжээнээс хамааруулан ажлын зураг, холбогдох стандартад заасан байна.
- 10.3.8. Цонх, хаалганы тоног, хэрэгсэл, бэхэлгээний эд ангиудад хамгаалалт-гоёлын бүрээс хийсэн байна.
- 10.3.9. Хаалганы самбарт шилэн багцыг суурилуулахдаа холбогдох стандартыг баримтална.
- 10.3.10. Шилэн багц болон далавчны уулзварт уян налархай полимер нягтруулах жийрэг хэрэглэнэ. Шилэн багцын бэхэлгээнд тусгай зориулалтын нягтруулах нуух хэрэглэнэ.
- 10.3.11. Сургууль цэцэрлэгийн барилгын анги танхимын хаалга нь:
- Хүүхдийн хуруу хавчихааргүй;
  - Хаалганы булан ирмэг дугуй хүрээтэй;
  - Далд нугастай;
  - Байгалийн болон зохиомол гэрэл нэвтрүүлэх хэсэгтэй;
  - Агаарын солилцоо явуулах боломжтой;
  - Хаалганы өдөр өргөн хамгийн багадаа 813мм х 2032мм;
  - Хаалга хамгийн багадаа 90° нээгддэг байх ёстой.

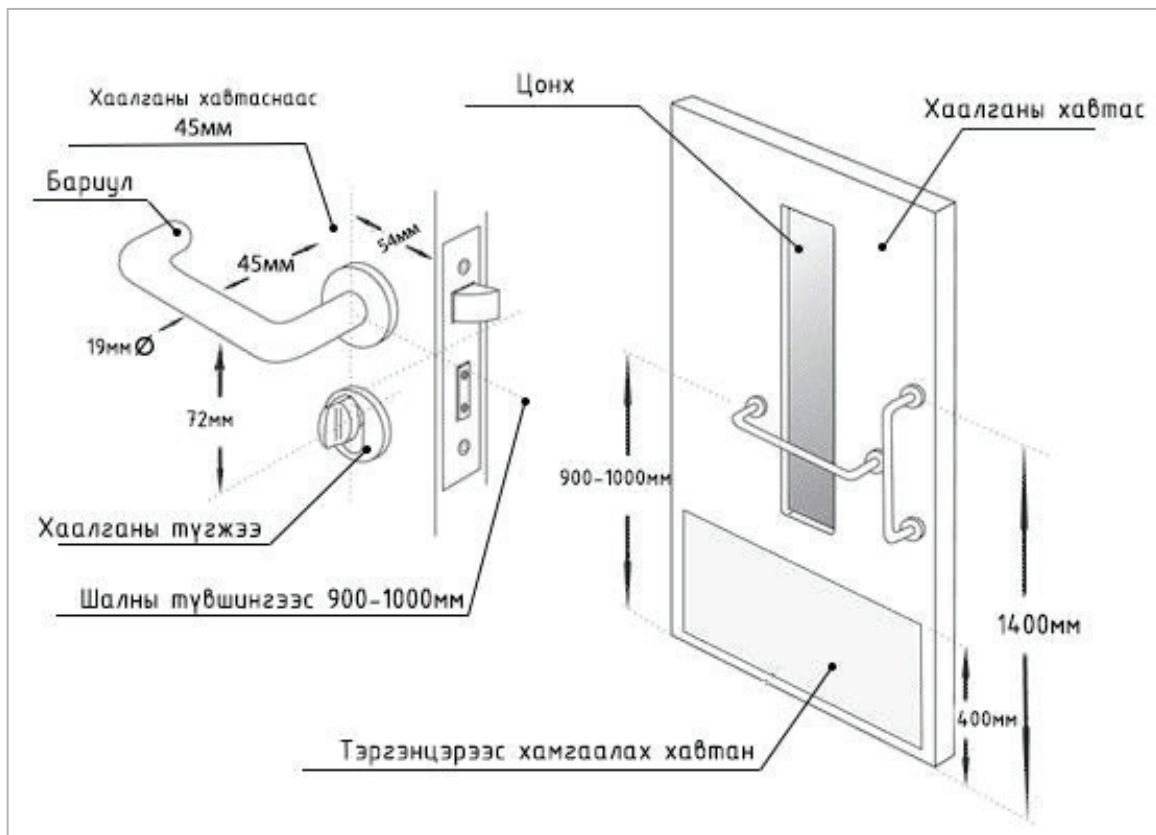
Зураг 7. Сургуулийн анги, танхимын хаалганы жишээ

- 10.3.12. Эмнэлгийн барилга байгууламжид ашиглах хаалга нь:
- Өргөн хавтастай хаалга байж болно;
  - Хэвтэн эмчлүүлэх өрөө тасалгааны хаалганы өнгө нэгэн жигд өнгөтэй байх;
  - Босгогүй төлөвлөж хийх;

- Өөрөө тасалгааг гадна талаас харах боломжтой цонхтой байж болно;
- Тэргэнцэртэй иргэн ороход саад учруулахааргүй нээгддэг байх;
- Хаалганы бариул нь өвчтөн, эмч сувилагч нарын хувцсан болон хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжид гогодож тээглэхээргүй байх шаардлагатай.

Зураг 8. Эрүүл мэндийн байгууллагын хаалганы жишээ

Зураг 9. Эрүүл мэндийн байгууллагын хаалганы бүтэц жишээ

10.3.13. Автомат хаалга нь:

- Хүйтэнд тэсвэртэй байх;
- Үйл ажиллагааны доголдлыг өөрөө таних хяналтын системтэй байх;
- цахилгаан саатлын үед нээж хаах үйл ажиллагааг хэвийн байлгах зай хураагууртай мөн гар ажиллагааны горимтой байх;

- Хаалганы нээгдэх хаагдах хурдыг тохируулж болдог байх;
- Дотор болон гадна хөдөлгөөн мэдрэгчтэй;
- Шилэн багц нь аюулгүй байдлыг ханган хатааж, ганжуулсан холбогдох норм дүрэм, стандартын шаардлага хангасан байх шаардлагатай.

11. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ

Бэлэн болсон цонх хаалгыг хүлээн авахад 5-р хүснэгтэд заасан шалгуур үзүүлэлтүүдийн дагуу шалгаж үйлдвэрлэгчийн дотоод хяналт хийсний дараа хүлээж авна.

Хүснэгт 5. Шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Тийм	Үгүй
1	Цонх, хаалганы хэрэгсэл, тоноглол хэвийн ажиллагаа байгаа эсэх	☐	☐
2	Цонхны далавчны даруулга хоорондын зайтай эсэх	☐	☐
3	Усны хаялга бусад нүхтэй эсэх	☐	☐
4	Нягтруулах жийргийн суулгалт зөв эсэх	☐	☐
5	Цонх хаалга нь үйлдвэрийн гэмтэл согогтой эсэх	☐	☐
6	Цонх хаалганы шилэн багцын битүүмж алдагдсан эсэх	☐	☐
7	Стандартын дагуу үйлдвэрлэж эд ангиудыг угсарсан эсэх	☐	☐
8	Цонх хаалга нь чанарын болон стандартын гэрчилгээтэй эсэх	☐	☐

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

- MNS 5802 : 2007 Барилгын цонх техникийн шаардлага;
- MNS 4754 : 1999 Орон сууц, олон нийтийн барилгын шил ба шилэн багцтай модон цонх, тагтан хаалга;
- MNS 4753 : 1999 Наамал шилэн багц. Техникийн шаардлага;
- MNS 4948 : 2000 Цонх тагтны хаалга. Агаар нэвтрүүлэлт, битүүмжид тавих шаардлага
- MNS 5830 : 2007 Барилгын хуванцар (PVC) цонх хаалга. Техникийн шаардлага;
- MNS 0531 : 2002 Барилгын модон хаалга, цонх, тагтны хаалга. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 5874 : 2008 Цонх, хаалга поливинилхлорид хэлбэржүүлсэн цувимал эдлэхүүн, техникийн шаардлага;
- MNS GOST 250262:2014 Хөнгөн цагаан хайлшин цонх ба хаалга.

Нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлаг
ХОТЫН СТАНДАРТ, ХЯНАЛТЫН ГАЗАР

Хан-Уул дүүрэг, 23-р хороо, 17100, Наадамчдын зам
1200, Нутгийн захиргааны цогцолбор байр.

70118030, 70118040

www.standard.ub.gov.mn

Хотын стандарт, хяналтын газар